

Két arckép

Pankasz község Vas megye déli részén, az Őrségben terül el. Pályamunkámban szülőföldem két kiváló szülöttjét emelem ki.

Kulcsár Józsefnek, a pankaszi téglagyár megalapítójának nevét, úgy érzem, kötelességünk megörökíteni.

Kulcsár József egy pankaszi kisparasztgazdának négy gyermeke közül az elsőszülött fia volt. Édesapja, Kulcsár János a nyugati szerven lakott, 9 hold földjén gazdálkodott. Három fia és egy lánya volt. Közülük József a legidősebb, aki 1857. május 15-én született Pankaszon. Ez a Kulcsár József rakta le a pankaszi téglagyár alapjait 1881-ben.

Hat elemi iskolát végzett, egyszerű paraszt ember volt. Szorgalmas munkájából lett ennek a kicsi Őrségi falunak téglagyára. Neki köszönhető, hogy a zsúptetős faházak itt, már a századforduló körül, rohamosan kezdtek eltűnni. Helyükön új, nagy, téglaházak, téglából épült gazdasági épületek, cseréptetővel készültek.

Szüleitől örökölt földjén gazdálkodott is, népes családja volt: 5 gyermeke, négy fiú és egy leány. Mind a fizikai, mind a szellemi munkában nagy tehetségű volt. Sokat dolgozott a téglagyár építésénél is. A munkák nagyobb részét saját maga végezte el. Ezeremster, fűró-faragó, barkácsoló ember volt, asztalos, ács, kádár egy személyben. „Ez általában jellemző volt régen az Őrségi emberekre.”

Még 80 éves korában is hangyaszorgalommal dolgozott kis faragóműhelyében. Aranykeze munkájának nyoma ma is megtalálható a nagy téglagyár környékén.

Emlékét kegyelettel őrizzük meg, mert szülőfalujának, Pankasznak fejlődését elősegítette. Az itt élő utódoknak kenyérkereső-lehetőséget teremtett helyes elgondolásával, szorgalmas munkájával.

Kulcsár Józsefnek ma Pankaszon egy unokája él a téglagyár mellett, az ősi házban, Mihály Jánosné Kulcsár Gizella. (Elmondta: Kulcsár Elekné, 84 éves, 1979.)

Horváth Károlyné Török Malvin 1925-ben született Pankaszon, egyszerű munkáscsaládból származott. Leánykorában hosszú évekig a pankaszi téglagyár dolgozója volt. Már itt felfigyeltek tudására, és megválasztották párttitkárnak munkatársai és a falu lakói is. Tanulni kezdett, először *leérettségizett*, utána a szombathelyi téglagyárhoz került. Azután ismét továbbtanult. Elvégezte a *Vörös Akadémiát*, kiváló eredménnyel. Budapestre került, ahol a csillaghegyi nagy téglagyár igazgatója lett. Később még a *Műszaki Egyetem* közgazdasági tagozatán is diplomát szerzett.

Mint téglagyári igazgató, 12 évig országgyűlési képviselő volt. Később pedig Budapesten a III. kerületi vb elnöke lett. Több évi lelkes munkája után betegsége miatt leszázalékolták és nyugdíjazták. Ma is Budapesten él családjával. Pankaszon ma három, jól működő üzem van, téglagyár, fűrészüzem és az Őrségi ÁFÉSZ vállfüzeme. Büszkék lehetünk szülőföldünkre, a kis Pankasz falura, mert szocialista közösséggé tudott fejlődni.

Avas Kálmánné

A galántai vasútállomás

Járva-kelve, ha utazunk, s vonatunk megáll a galántai állomáson, elgondolkozhatunk: mit tudunk mi, mit tud az idegen vagy a most eszmélkedő fiatal erről a városról? A galántai állomás épülete és a mögötte magasló toronyházak nem sokat árulnak el a városról.

Az Osztrák–Magyar Monarchia szabványra szerint épült galántai állomás épületén semmi sem jelzi, hogy a múlt század nyolcvanas és kilencvenes éveiben itt töltötte boldog gyermekkorát Kodály Zoltán, századunk egyik legnagyobb zeneszerzője. Az állomás épülete akkor még új és csinos volt, de a gyermek Kodály szívesebben játszott az állomás körül terjengő tágas libalegelőkön. Itt hancúrozott mezítlábas iskolatársaival, itt játszották a „Bújj, bújj, zöld ág, zöld levelecské”-t, a „Kelj fel, nap, süss fel nap”-ot, itt itatódtk lelkébe, vésődtek kitörülhetetlenül emlékezetébe azok a magyar népdalok, dallamok, amelyeket rajta keresztül ismert meg a világ. Azt, hogy ma az egész világon ismerik Galánta nevét, neki köszönhetjük, a zseniális „Galántai táncok”-nak, amely gyakran csendül fel a világ zenei szinpadjain.

A hosszú kort megélt Mester egész életében vágyódott vissza abba a tündérien szép, tiszta galántai gyermekvilágba. Nem a tarka, mozgalmas állomás világába vágyott, ahol már megálltak akkor a gyorsvonatok, hanem a libalegelőre, a mezítlábas iskolatársak, a galántai parasztyerek körébe. Kodály mindig meghallgatta a fapados, rozoga szerelvényekre váró regruták énekét, a civilben vonuló „őreg legények” dalát, akik október elején elaraszották a galántai állomást. A katonáknak „rukkoló”, sorozásra érkező pántlikás parasztleányok mindig összefogódva énekeltek. Kodály látta őket, hallgatta